

HIỆU QUẢ CỦA MỘT SỐ BIỆN PHÁP QUẢN LÝ CỎ DẠI TRONG VƯỜN CÀ PHÊ VỚI GIAI ĐOẠN KIẾN THIẾT CƠ BẢN TẠI ĐẮK LẮK

Đỗ Thị Kiều An¹

Ngày nhận bài: 05/12/2022; Ngày phản biện thông qua: 16/12/2022; Ngày duyệt đăng: 31/03/2023

TÓM TẮT

Cà phê vối là một trong những loại cây trồng chủ lực tại tỉnh Đắk Lắk nói riêng và của Việt Nam nói chung. Sự cạnh tranh của cỏ dại trong quá trình sinh trưởng và phát triển là một trong những yếu tố hạn chế làm chậm quá trình trưởng thành của cây cà phê và có thể làm giảm 24 - 92% năng suất của cây cà phê. Tuy nhiên, nếu được quản lý tốt, cỏ dại có thể góp phần bổ sung dinh dưỡng, cải tạo đất trồng, tăng đa dạng sinh học, giúp cây cà phê vối sinh trưởng và phát triển bền vững. Do đó, nghiên cứu này được thực hiện nhằm xác định hiệu quả quản lý cỏ của một số biện pháp phòng trừ cỏ và đánh giá ảnh hưởng của những biện pháp này đến hóa tính đất trồng và sinh trưởng của cây cà phê vối giai đoạn kiến thiết cơ bản. Một thí nghiệm gồm 6 công thức (CT1: đối chứng, không làm cỏ; CT2: phát cỏ cách gốc 5 - 10 cm định kỳ 30 ngày/lần + che phủ mặt đất bằng thân xác cỏ; CT3: trồng lạc dại + làm cỏ 30 NSTN; CT4: trồng đậu xanh + làm cỏ 30 NSTN; CT5: trồng ngô + làm cỏ 30 NSTN; CT6: phun thuốc trừ cỏ Amet super 80WP (Ametryn 800 g/kg), 3 kg/ha), 3 lần lặp lại được bố trí theo kiểu khối đầy đủ ngẫu nhiên đã được thực hiện trong vườn cà phê vối năm thứ hai trồng trên đất đỏ bazan tại Đắk Lắk. Kết quả thí nghiệm cho thấy tại thời điểm 90 NSTN, biện pháp phát cỏ cách gốc 5 - 10 cm định kỳ 30 ngày/lần + che phủ mặt đất bằng thân xác cỏ (CT2) tuy hiệu quả quản lý cỏ không đạt cao nhất (chỉ 67,9%) nhưng lại có ảnh hưởng tốt nhất đến hóa tính đất trồng (pH_{KCl}, OM%, N%, N_{dt} và P₂O_{5dt}) và các chỉ tiêu sinh trưởng của cây cà phê (đường kính gốc, số cặp cành cơ bản, chiều dài cành và số đốt/cành). Trong thời gian tới, cần tiến hành các nghiên cứu tiếp theo để đánh giá tác động lâu dài của biện pháp này đến năng suất, chất lượng của cà phê nhân và đến sức khỏe của đất trồng.

Từ khóa: cà phê vối, Đắk Lắk, hiệu quả quản lý cỏ dại, hóa tính đất, kiến thiết cơ bản, sinh trưởng.

1. MỞ ĐẦU

Cà phê vối là một trong những loại cây trồng chủ lực, có vị trí rất quan trọng trong cơ cấu kinh tế nông lâm nghiệp của tỉnh Đắk Lắk nói riêng và của Việt Nam nói chung. Chúng được trồng ở hầu hết các huyện, thị xã, thành phố ở Đắk Lắk, với diện tích 209.955 ha (UBND tỉnh Đắk Lắk, 2022), chiếm gần 30% diện tích cà phê toàn quốc (Cục Thống kê, 2021).

Cỏ dại là một trong những yếu tố ảnh hưởng nghiêm trọng đến sinh trưởng và phát triển của cây cà phê (Habtamu, 2018; Lemes *et al.*, 2010). Nếu không được quản lý tốt, cỏ dại sẽ cạnh tranh các điều kiện sống (nước, dinh dưỡng và ánh sáng) khiến cho cây cà phê bị thiếu nước, đặc biệt là trong những thời kỳ khô hạn và bị thiếu các chất dinh dưỡng cần thiết cho sự sinh trưởng và phát triển, làm chậm quá trình trưởng thành của cây cà phê (Habtamu, 2018; Njoroge, 1994). Ngoài ra, cỏ dại còn có thể là ký chủ phụ của nhiều loại sâu, bệnh và động vật hại gây ảnh hưởng bất lợi đến sinh trưởng, phát triển của cây cà phê (Habtamu, 2018). Trong giai đoạn kinh doanh, cỏ dại có thể làm năng suất cà phê giảm 24-92% tùy thuộc vào tình hình cỏ dại và các biện pháp quản lý chúng

(Lemes *et al.*, 2010; Njoroge, 1994). Ngoài ra, kích thước nhân cà phê ở những nơi có sự cạnh tranh gay gắt của cỏ dại thường nhỏ hơn so với ở những nơi cỏ dại được quản lý tốt, ảnh hưởng đến chất lượng của cà phê nhân (Ronchi and Silva, 2006). Do vậy, hạn chế sự cạnh tranh của cỏ dại là việc rất cần thiết để giúp cây cà phê sinh trưởng và phát triển thuận lợi, đem lại năng suất và chất lượng cà phê nhân cao.

Tuy nhiên, nếu được quản lý tốt, cỏ dại cũng mang lại nhiều lợi ích cho sức khỏe của đất và cây trồng, chẳng hạn như: bảo vệ đất khỏi bị xói mòn; bổ sung chất hữu cơ, phục hồi sự sống của đất; hấp thụ, bảo tồn và tuần hoàn các chất dinh dưỡng hòa tan; hấp thụ khí cacbonic từ khí quyển; cung cấp thức ăn và nơi trú ẩn cho thiên địch của sâu hại và tăng tính đa dạng sinh học (Schonbeck, 2011). Do đó, áp dụng hợp lý các biện pháp quản lý cỏ dại sẽ giúp hạn chế những tác hại của cỏ dại gây ra và phát huy được những lợi ích của chúng đối với sức khỏe của đất trồng và của cây cà phê.

Trên thế giới đã có một số công trình công bố về hiệu quả của các biện pháp quản lý cỏ dại trong vườn cà phê (Habtamu, 2018; Mekonnen *et al.*, 2018; Tadesse and Tesfu, 2015). Tại Việt Nam, tuy

¹Khoa Nông Lâm Nghiệp, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Đỗ Thị Kiều An; ĐT: 0855955955; Email: dtkan@ttn.edu.vn.